

До спеціалізованої вченої ради Д 44.052.03
Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія
Кондратюка»
Міністерства освіти і науки України

ВІДГУК
офіційного опонента доктора економічних наук, професора
Прохорової Вікторії Володимирівни
на дисертаційну роботу Щурова Ігоря В'ячеславовича
«Управління енергетичною безпекою України в умовах
конструктивної дестабілізації»,
представлену на здобуття наукового ступеня доктора економічних
наук за спеціальністю 08.00.03 — економіка та управління
національним господарством

Актуальність теми дисертаційного дослідження

Розгляд енергетичної безпеки неможливий без її національного контексту. Багатофакторність, багатогранність та багатоваріантність безпеки як визначального стану соціально - економічної системи зумовлює необхідність розкриття сукупності її зовнішніх і внутрішніх умов, що сприяють ефективному динамічному зростанню національної економіки, її здатності задовольняти потреби суспільства, держави, індивіда, забезпечувати конкурентоспроможність держави на зовнішніх ринках за рахунок гарантування її захисту від різного виду погроз та втрат. Тобто енергетична безпека країни повинна забезпечувати ефективність економіки. Сьогоднішній етап світового економічного розвитку характеризується як перехід від відтворювального типу розвитку до інноваційного, тому дуже важливо розуміти майбутній вектор розвитку енергетичного сектору як системоутворюючої галузі . Подолання наслідків кризи і перехід до стійкого зростання залежить від ефективності зусиль держави та бізнесу в контексті розробки адаптивних механізмів управління, зокрема, в умовах конструктивної дестабілізації, тобто наукові завдання, що вирішуються в дисертаційному дослідженні, є вельми актуальними.

Суб'єкти соціально - економічних відносин в Україні наразі функціонують в умовах трансформаційних змін бізнес-середовища, викликаних впливом глобальних трендів розвитку світової екосистеми і масштабним проникненням цифрових технологій, що створює як значні можливості так і загрози стабільному функціонуванню. Тенденції розвитку глобального геополітичного середовища підтверджують наявність проблеми функціонування бізнес структур системного характеру залежно від сфери виникнення і на цій основі доводять перманентну необхідність ідентифікації дисбалансів розвитку з точки зору невідповідності параметрів їхнього функціонування світовим трендам зростання адекватно існуючій стратегічній ідеології бізнесу як рефлексивної реакції на соціально-економічні реалії в умовах конструктивної дестабілізації.

Необхідність реконструкції, технічного і технологічного переозброєння енергетичного сектору економіки визначає подальше удосконалення методів оцінювання процесу управління енергетичною безпекою держави. Це потребує змін у самій парадигмі управлінських процесів та систем, досягнення узгодженості між складовими архітектури механізму забезпечення енергетичної безпеки економічного середовища.

Так виникає таке принципово нове направлення для вітчизняної економічної науки як дослідження поведінки бізнесу для скорішого відновлення економіки країни. Постає потреба в формалізації адекватного інструментарію сучасного управління, зокрема в сфері енергетичної безпеки України.

З позицій опонента можна стверджувати, що актуальність обраної теми дисертаційної роботи визначається: недостатньою сформованістю теоретичного підґрунтя та методологічних засад управління енергетичною безпекою України в умовах конструктивної дестабілізації; відсутністю узагальнених наукових розробок, які б дозволяли комплексно вирішувати окреслену наукову проблему формування тенденцій і закономірностей розвитку енергетичного сектора економіки; необхідністю розробки цілісного науково-методичного інструментарію оцінювання безпекових параметрів на предмет досягнення цільових орієнтирів розвитку та їх збалансованості; відсутністю науково обґрунтованих прогнозів розвитку енергетичного сектору національної економіки, які б базувалися на результатах комплексної

діагностики та впливу дестабілізаційних факторів на економічний розвиток країни.

Комплексне досягнення мети роботи забезпечується сукупністю теоретичних і прикладних завдань, які повністю вирішені автором на основі використання загальнонаукового та спеціального методологічного інструментарію.

Все це обумовило актуальність та значимість обраної теми дисертаційного дослідження Щурова І.В. та є важливим кроком в поглибленні теоретико-методологічних положень та розробленні науково-практичних рекомендацій до управління енергетичною безпекою України в умовах конструктивної дестабілізації.

Актуальність даного дослідження підтверджуються тим, що матеріали автора було застосовано в рамках науково-дослідних робіт Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» за темами: «Вплив розвитку нафтогазового комплексу та альтернативної енергетики на стан енергетичної безпеки України» (номер державної реєстрації: 0115U002415); «Ефективні конструктивно-технологічні рішення об'єктів транспортування та зберігання нафти і нафтопродуктів у складних інженерно-геологічних умовах» (номер державної реєстрації: 0117U003086); «Методологічні засади забезпечення соціально-економічної безпеки регіону» (номер державної реєстрації: 0118U001096).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації

Зміст дисертації Щурова І.В. свідчить про достатнє оволодіння загальнонауковими та спеціальними методами досліджень, такими як: логічного узагальнення та системного підходу; групування та семантичного аналізу; емпіричного і статистичного аналізу; системно-структурного аналізу; економіко-математичного прогнозування; кластерного аналізу; кореляційного аналізу; методу теоретичного узагальнення, системного й історичного аналізу; абстрактно-логічного аналізу; когнітивного моделювання; методу експертної оцінки, – що дозволило автору здійснити глибокий аналіз проблеми управління енергетичною безпекою України в умовах

конструктивної дестабілізації, зробити відповідні висновки та довести їх обґрунтованість.

У першому розділі дисертації «Теоретико-методологічні основи формування енергетичної безпеки в умовах конструктивної дестабілізації» виконано ідентифікацію детермінант енергетичної безпеки та наведено їх часову і просторову еволюцію (стор. 36-54); розроблено сучасну парадигму управління енергетичною безпекою економічного середовища (стор. 55-64); розвинуто етіологію системи формування конструктивної дестабілізації (стор. 66-76); аргументовано домінуючий вплив на формування енергетичної безпеки нафтогазового сектору енергетики України (стор. 77-92).

У другому розділі дисертації «Методологічні засади формування стратегічних векторів управління енергетичною безпекою України» автором проаналізовано наявні концепції забезпечення енергетичної безпеки держави (стор. 97-109), сформульовано базові підходи до формування стратегічних векторів зміцнення енергетичної безпеки України (стор. 110-127) та запропоновано методика оцінювання процесу управління енергетичною безпекою держави (стор. 128-138).

Третій розділ дослідження «Організаційно-економічні передумови системно-цільового аналізу безпеки нафтогазової галузі України» присвячено аналізу та визначенню тенденцій розвитку енергетичного ринку України (стор. 141-153); проведенню системно-цільовий аналіз безпекових параметрів розвитку нафтогазової галузі (стор. 154-163), та, на основі теоретико-практичного та методичного підходів, реалізовано діагностику рівня економічної безпеки нафтогазової галузі (стор. 163-192). За сформованим переліком безпекових параметрів виконано кластерний аналіз нафтогазової галузі економіки України (стор. 193-204).

У четвертому розділі дисертаційної роботи «Управлінський інструментарій пріоритезації стратегічних векторів зміцнення енергетичної безпеки України» автором проведено моделювання та прогнозування рівня енергетичної безпеки економіки, сценаріїв розвитку підприємств нафтогазового комплексу за критеріями «Industry 4.0» (стор. 208-221); досліджено цільовий вплив неотехнологічного відтворення на цільові пріоритети формування бізнес-моделей енергетичного сектору економіки (стор. 222-236); розроблено та запропоновано основи цифрової екосистеми як механізму забезпечення енергетичної безпеки нафтогазових підприємств та

сформовано інтегрований механізм управління енергетичною безпекою національної економіки в умовах конструктивної дестабілізації (стор. 236-273).

У п'ятому розділі «Концептуальна парадигма управління енергетичною безпекою України в умовах конструктивної дестабілізації» автором запропоновано конвергентно-комунікаційну основу формування економічної ідеології енергетичної безпеки держави (стор. 279-300); розроблено та запропоновано функціональні основи інституціонального середовища управління енергетичною безпекою (стор. 301-311); проведено когнітивне моделювання розвитку підприємств паливно-енергетичного комплексу у системі забезпечення енергетичної безпеки національної економіки та наведено стратегічну конфігурацію системи управління енергетичною безпекою в умовах екологічного дисбалансу (стор. 311-343).

Таким чином, очевидно, що структура роботи логічна і завершена. Зміст дисертаційної роботи, який відповідає назві теми, засвідчує завершеність дослідження. В цілому дисертаційну роботу Щурова Ігора В'ячеславовича можна оцінити як закінчене дослідження з вагомими науковими результатами, які є достатньо обґрунтованими та достовірними.

Наукова новизна положень, сформульованих в дисертації.

Науковий доробок Щурова І.В. має важливе значення для енергетичної безпеки національної економіки в умовах конструктивної дестабілізації, яка характеризує рівень енергетичного розвитку країни, економіки та підвищення добробуту населення. Представлена дисертація містить результати, що характеризуються науковою новизною.

В дисертації автором *вперше розроблено й запропоновано:*

розроблено концептуальні засади парадигми управління енергетичною безпекою держави, як світоглядної філософії, які базуються на ідентифікації детермінант енергетичної безпеки, та формують сталий розвиток територій на основі науково-технічних процесів якісного управління сферою енергетики. Ґрунтуючись на побудові консолідованої інноваційної основи реконструкції системи управління енергетичною безпекою держави, послідовності прийняття ад'єктивних рішень на стратегічному і тактичному рівнях, дозволяє обґрунтованій економічній політиці забезпечувати адаптацію бізнес-моделей енергетичного сектору економіки до мінливого зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування (стор. 55-65);

розроблено науково-практичний підхід до формування архітекtonіки системи конструктивної дестабілізації у сфері енергетичної безпеки, як взаємозв'язок тісно споріднених елементів, що дозволило запропонувати основні принципи конструктивної дестабілізації, такі як: плюралізм економічної діяльності, адаптивність до змін середовища, безбар'єрності, стабільності, трансцендентальності. Іманентне сприйняття конструктивної дестабілізації дозволило ввести показник фактора дестабілізації, завдяки якому можна прогнозувати позитивні зміни системи від негативних збурень (стор. 66-76);

розроблено інтегрований механізм управління енергетичною безпекою національної економіки в умовах конструктивної дестабілізації, який базується на консолідації процесів, передумов та протиріч ідеології на основі мультиплікативних властивостей державного управління в частині полікритеріального узгодження цілей забезпечення енергетичної безпеки та дозволяє перманентно вдосконалювати територіально-виробничі структури паливно-енергетичного комплексу з урахуванням необхідності зміцнення єдності економічного простору країни, забезпечення міжнародно-правового захисту інтересів вітчизняних підприємств паливно-енергетичного комплексу, підтримки експорту їхньої продукції, технологій і послуг в умовах конструктивної дестабілізації (стор. 250-273).

Крім того, автором *розроблено та науково обґрунтовано* концепцію формування інституціонального середовища управління енергетичною безпекою, що базується на цілісному уявленні тенденцій, закономірностей і передумов аргументованої системи функціонування ефективного інноваційно-креативного середовища, тенденції трансформаційних змін якого корелюють із векторами розвитку країни і суспільства, що сприяє розробці державних програм, модифікації соціально-орієнтованої системи (враховуючи потреби громадян країни), забезпечує зворотній зв'язок, виявляє наслідки та результативність їх виконання під впливом ендогенних та екзогенних факторів для модифікації стратегічних альтернатив управління енергетичною безпекою держави (стор. 301-310).

В дисертації автором *удосконалено*:

сучасну концепцію безпекової діяльності, яка передбачає формування безпекової стратегії суб'єкта господарювання з урахуванням безпекових параметрів зовнішнього середовища, забезпечує ефективну (прибуткову)

діяльність через синергію політики економічної й екологічної безпеки, векторів розвитку міжнародного енергетичного ринку, водночас здійснюючи максимальне балансування вхідних безпекових параметрів і вихідного рівня безпеки енергетичного сектору економіки України. Автором сформовано базові підходи до розгляду стратегічних векторів зміцнення енергетичної безпеки держави з урахуванням світового досвіду, особливостей взаємодії між підходами, повоєнного відновлення країни, залучення міжнародної підтримки. В роботі запропоновано виокремити екзооб'єднувальний підхід, що уможливить реалізацію оптимістичного сценарію розвитку через призму постійної взаємодії між усіма підходами з елементами споживчоцентризму інструментарію управління енергетичною безпекою шляхом виокремлення домінантних цілей енергетичної безпеки (стор. 97-127);

науково-практичний підхід до формування цільових пріоритетів бізнес-моделей енергетичного сектору економіки, який ґрунтується на визначенні цільових пріоритетів, структуризації та ідентифікації параметрів розвитку бізнес-моделей енергетичного сектору економіки, які визначають ефективність використання потоків енергії, формують екологічну політику на основі декарбонізації, децентралізації, цифровізації, коригуючи стратегічну направленість розвитку енергетичного сектору економіки, одночасно стимулюючи появу інноваційної основи конструктивної конфігурації, враховуючи дестабілізаційні фактори впливу (стор. 154-162);

стратегію управління енергетичною безпекою в умовах екологічного дисбалансу, яка базується на консолідованій реалізації стратегічної конфігурації системи, пов'язаної з довкіллям (сучасними тенденціями гуманізації, екологізації, соціалізації економіки), на основі когнітивного моделювання сценаріїв забезпечення енергетичної безпеки національної економіки, що визначає необхідність формування інноваційних концепцій і парадигм та дозволяє радикально змінити векторну спрямованість соціальних імперативів суспільного розвитку, відмовитися від ідеології економічного детермінізму (стор. 208-221);

економічну ідеологію енергетичної безпеки держави в умовах конструктивної дестабілізації, яка полягає в когерентності теоретико-прикладних і практичних аспектів ідеологічного феномену енергетичної безпеки держави на основі цілісного підходу до ідентифікації дисбалансів розвитку паливно-енергетичної системи, нейтралізації ентропійних сил і

попередження кризових явищ, забезпечує темпи економічного розвитку в нестабільних умовах, здійснення запланованої модернізації та інноваційного розвитку країни на конвергентно-комунікаційній основі, підтримує процеси розвитку паливно-енергетичного комплексу країни, є підґрунтям для відродження й подальшого апологетичного, футурологічного розвитку вітчизняної промисловості, забезпечення економічної безпеки держави (стор. 279-300).

В дисертації *дістало подальшого розвитку*:

методичні рекомендації оцінювання процесу управління енергетичною безпекою держави, що базуються на синергії застосування п'яти методик із врахуванням вимог сьогодення: методики інтегрального оцінювання, що враховує дестабілізуючі фактори впливу, диджиталізацію та дозволяє побудувати план енергетичного відновлення; методики ідентифікації рівня енергетичної безпеки, що враховує можливі сценарії розвитку енергетичного стану країни; методики економічного аналізу для побудови стратегічного бізнес-плану; методики ідентифікації загроз для створення карти ризиків енергетичного стану країни; методики методологічних порад, що уможливорює врахування індивідуальних показників за окремими підходами, більш ширше визначення діапазону енергетичної безпеки та подальших напрямів розвитку (стор. 128-138);

науково-методичний підхід до формування кластерів енергетичних підприємств, який базується на визначенні безпекових параметрів формування кластерів із індивідуальними рівнями для кожної виокремленої групи на основі інтегральних показників їх оцінки, що дозволяє корегувати управлінські впливи на енергетичну безпеку держави через діагностику рівня безпеки енергетичних підприємств, аналіз їх міграції з одного кластеру в інший, зміну безпекового рівня від низького до високого та формування новітньої концепції управління безпековою діяльністю економічного середовища (стор. 193-204);

науково-емпіричний підхід до формування раціонального паливно-енергетичного балансу держави, який базується на використанні формальної логіки цілісної побудови емпіричного та не емпіричного наукового знання, обумовлюючи побудову генезу гіпотези статусу феномену конкурентоспроможності паливно-енергетичного потенціалу як єдиного цілого в системі, що передбачає можливість державного, регіонального, галузевого впливу на стратегічний розвиток із урахуванням рівня енергетичної безпеки та

енергетичної стійкості, і є базисом раціонального паливно-енергетичного балансу держави на основі суб'єктивного обґрунтування параметрів конструктивної дестабілізації інституцій, властивостей їхнього взаємозалежного впливу (стор. 208-221);

методика оцінювання рівня економічної безпеки підприємства через визначення основних безпекових параметрів розвитку нафтогазової галузі, що передбачає побудову системи показників, які дозволяють оцінити рівень безпеки підприємства через використання інтегрального показника – симбіозу економічної, екологічної, енергетичної та інформаційної складової, встановити критичні точки для кожного із виокремлених безпекових параметрів підприємства на основі аналізу інтегрального показника оцінки безпеки підприємства (стор. 181-192).

Теоретико-методологічне та практичне значення отриманих результатів дослідження

Практичне значення отриманих результатів полягає в розробленні теоретико-методологічних положень та науково-прикладних засад управління енергетичною безпекою України в умовах конструктивної дестабілізації.

Результати дисертації отримали практичне застосування в діяльності: Департаменту економічної політики Львівської державної адміністрації (довідка №1-52/938 від 09.11.2022 р.), ПАТ «Укртранснафта» (довідка №1-020625 від 22.12.2022 р.), Концепції енергетичної ефективності Івано-Франківської області на 2023-2027 роки (довідка №12-170/861-10/203 від 20.12.2022), Міністерства енергетики України (довідка №26/1.4-16-20699 від 27.12.2022 р.), НАК «НАфтогаз» (довідка №7-27-22 від 09.12.2022 р.), Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (довідка №01/12-437 від 10.11.2022 р.).

Теоретичне значення основних положень дисертації підтверджуються використанням у навчальному процесі Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» під час викладання дисциплін: «Економіка підприємства»; «Управління нафтогазовими проектами»; «Управління науковими та інноваційними проектами», а також під час підготовки студентів до участі у науково-практичних конференціях і семінарах (довідка № 01-10/1975 від 17.10.2022 р.).

Оцінка повноти викладення дослідження в опублікованих роботах

Наукові положення, висновки та практичні рекомендації дисертації висвітлено в 44 авторських публікаціях, серед яких: 4 статті у закордонних виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та Scopus, 2 статті у колективних монографіях, виданих за кордоном; 21 наукова стаття у фахових виданнях України; 17 тез доповідей у збірниках за матеріалами конференцій.

Результати, отримані в дисертації, пройшли апробацію на 16 міжнародних, всеукраїнських та інших науково-практичних конференціях. Опубліковані праці відображають основний зміст дисертації.

Автореферат розкриває основні положення дисертаційної роботи і відповідає її змісту та структурі. Текст автореферату відповідає вимогам МОН України та не містить положень, які не знайшли відображення в дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до роботи

Підтверджуючи високий рівень теоретичних та прикладних досліджень, виконаних в дисертаційній роботі, необхідно звернути увагу на недоліки та дискусійні питання, які містяться в тексті дисертації. Основними з них вважаємо такі:

1. Потребує додаткового пояснення авторське бачення процесу формування парадигми енергетично-безпечної економіки зважаючи на те, що наукові положення повинні логічно поєднувати наукові гіпотези та формувати дослідницьку парадигму, базуючись на поступовому розвитку сутності базових понять дослідження при збереженні сутнісних характеристик та якісних параметрів в процесі кількісних змін, враховуючи, безумовно, економічний простір як систему умов, що динамічно змінюється (рис. 1.1, стор. 43).

2. В роботі автором подано детермінанти впливу на енергетичну безпеку та деталізація їх економічного змісту, головними з яких є техніко-технологічні чинники, чинники безпеки та якості, та акцентовано, що кожен з параметрів має диференційований вплив на комплексний стан енергетичної безпеки, але, с нашої точки зору, автору доцільно було б розглянути управлінську, організаційну, соціальну детермінанту та додатково уточнити, за допомогою

якого інструментарію визначається зазначений диференційований вплив (рис. 1.3, стор. 46-47).

3. Дисертаційне дослідження значно виграло, як що б автор вивчив світовий досвід реалізації технологічних перетворень на підприємствах нафтогазового сектору енергетики України та запропонував оптимальну модель пошуку й впровадження резервів у систему управління якістю щодо забезпечення диверсифікації постачання первинних енергетичних ресурсів як важливого завдання управління сталим розвитком енергетичного ринку (стор. 86-88).

4. Розробляючи методологічні положення дослідження, автор наводить систематизовані види методик щодо оцінювання процесу управління енергетичною безпекою держави, що, безумовно, підкреслює наукову значущість роботи, але, з нашої точки зору, робота значно виграла, як би автор доповнив поданий матеріал концептуальною моделлю оцінювання вимірів та субвимірів ефективності діяльності, індикаторами вимірювання прогресу в процесі реалізації управлінських впливів та оцінювання ефективності процесу управління в цілому в аспекті стратегічного розвитку економіки держави (стор.133 - 138).

5. Потребують додаткового роз'яснення викладені автором положення стосовно формування та використання функцій та методів інтенсивного та ефективного використання енергоресурсів при дотриманні принципів енергоефективності у виробництві та енергозбереження, обумовлюючи визначення векторів впливу на формування тенденцій розвитку енергетичного ринку; доцільно було більш чітко обґрунтувати власну позицію та вказати на її відмінність від існуючих, що надало б повноти та вагомості отриманим результатам (стор.146 - 153).

6. Автором в роботі проведено кластерний аналіз безпекових параметрів підприємств нафтогазового комплексу, що дозволив визначити об'єктивні вектори розвитку кожного виокремленого кластера за ознаковими безпековими параметрами та представити трансформацію кластерів нафтогазових підприємств протягом 2019 – 2020, але, з нашої точки зору, науковий результат був б більш практично значущим, як що б автором було розроблено узагальнену систему взаємозв'язків багатовекторного інформаційного простору саме за умов конструктивної дестабілізації та зазначено, які саме вектори доцільно обирати, та за допомогою яких управлінських інструментів вони

корегуються в інформаційно-аналітичній підсистемі підтримки сталого розвитку підприємства (стор.193 - 204).

7. В роботі автор наголошує, що декарбонізація, децентралізація та цифровізація змінюють бізнес-моделі енергетичного сектору економіки, одночасно стимулюючи появу нових, але, з нашої точки зору, потребують більш детального роз'яснення викладені автором положення стосовно формування економічної сутності та стратегічного результату кожного з процесів; доцільно було б надати прогноз стосовно виміру енергетичної безпеки відповідно до зміни параметрів розвитку соціально - економічного середовища (стор.228- 230).

8. Практичний інтерес викликає представлене автором науково-теоретичне підґрунтя формування ідеології в рамках побудови конвергентно-комунікаційної основи економічної ідеології енергетичної безпеки держави, але, зважаючи на гостру потребу подолання наявних дисбалансів розвитку бізнесу і враховуючи істотні переваги застосування цифрових технологій для досягнення параметрів сталого зростання, доцільно було б розглянути когерентний підхід до підтримки балансу статичних та динамічних параметрів безпекового розвитку, який враховує мультиплікативні властивості економічної системи за умов подолання ознак конструктивної дестабілізації та досягнення стану рівноваги в просторово-процесному вимірі через механізм забезпечення адаптаційно-гармонізованих змін (стор. 289-292).

Однак, висловлені зауваження не знижують високий рівень теоретичної і практичної цінності дисертаційної роботи Щурова Ігора В'ячеславовича, не мають принципового характеру, не впливають на її загальну високу оцінку, а окремі зауваження можна розглядати як побажання здобувачу щодо напрямів подальшого дослідження проблеми.

Загальний висновок до дисертаційної роботи та відповідність встановленим вимогам

Дисертаційна робота Щурова Ігоря В'ячеславовича «Управління енергетичною безпекою України в умовах конструктивної дестабілізації» є закінченим, самостійним дослідженням, що виконане на актуальну тему, на високому теоретичному і методологічному рівні, містить низку положень, що відрізняються науковою новизною. Зміст дисертації, який складається з вступу,

п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків, відповідає поставленим задачам наукового дослідження. Обсяг, структура і стилістичне оформлення дисертації відповідає вимогам МОН України щодо докторських дисертацій.

Наведені наукові результати дозволяють кваліфікувати роботу Щурова І. В. як вирішення важливої науково-прикладної проблеми – розроблення теоретико-методологічних засад, методичних підходів і практичних рекомендацій щодо управління енергетичною безпекою України в умовах конструктивної дестабілізації, які створюють передумови для безпечового її функціонування, забезпечуючи базові елементи, дозволяють будувати процеси таким чином, щоб досягати зростання кількісного і якісного стану енергетичного сектора економіки в балансі за різними напрямками, сферами його діяльності. Отримані автором результати є достовірними, висновки та пропозиції обґрунтовані, мають практичну і теоретичну цінність.

У цілому дисертація відповідає вимогам пунктів 7, 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук» (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197), а тому її автор, Щуров Ігор В'ячеславович, заслуговує на присвоєння наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 — економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

завідувач кафедри економіки та менеджменту Української інженерно-педагогічної академії МОН України,
доктор економічних наук, професор

Вікторія ПРОХОРОВА